

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштомском
упутницом непосредно админис-
трацији „Глас Црног.“ на Цетиње,
или отпративши новина на
коју драго пошту: у коме је на-
ручнице, може се претплатити
код г. Петра Радаковића, књаж.
при. агента у Котору а Дошени се
шаљу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

— У уторник, поводом шездесе-
годишњице узласка на престо Нези-
пог Величанства енглеске Краљице
Викторије, г. Кенеди, енглески мини-
стар на Цетињу, примао је честитања
у своме стану. Од стране Његовог
Височанства Господара честитао је
г. ком. Митар Мартиновић, а од стра-
не Књажевске владе г. министар Нико
Маташевић, замјеник министра ино-
странијех дјела. У вечер је био код
г. Кенедија соаре, на ком су били
Њихова Височанства Господар и
Књагиня Милена, Њихове Свјетлости
Књаз Мирко и Књагиња Ксенија,
паши министри и великодостојници
са госпођама, дипломатски кор, офи-
цирски кор и особље министарства
иностранијех дјела. Игранка је траја-
ла до последије поноћа. Стан г. Кенеди-
ја био је с двора лаворовијем вијенци-
ма окићен и у вечер освјетљен. Војена
музика свирала је пред станом за
пријеме честитања и у вечер за ври-
јеме забаве.

— Министар просвјете француске
републике послао је г. Кивервиља, да
проучи Црну Гору с етнографског и
географског гледишта. Г. Кивервљ са
својим другом г. де Фаи били су овдје
овијех дана и кренули су пут Васо-
јевића и Колашина.

— Г. војвода Вуковић, министар
иностранијех дјела повратио се јучер
на своје мјесто.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ 13 јуна

Ова је недјеља у великом поли-
тичком свијету посвећена енглеској
Краљици Викторији, која је опомдне
навршила шездесет година на престо-
лу, колико виједан владаоц у Енгле-
ској није краљевао, а у осталој Јевро-
пи само се један спомиње — Луј XIV
у Француској. Тај ријетки догађај
у историји народа Енглеска слави
данас у својој престоници саучешћем
својих огромних колонија из Азије,
Африке, Аустралије и Америке, које
престављају пети дио шара земаљско-
га, и на то славље све државе на
свијету послале су своје преставнике.
Тако је у уторник, 10 т. м., Лондон
видио у пратњи узвишене Владарке
преставништва не само својих пенз-
мјерних посједа, него и свијех
осталијех држава, које постаје. Та
је поворка, у којој је учествовало
преко четрдесет иљада особа, све
званичних преставништва, пратила
Краљицу-Царицу Викторију, главни-
јем улицама Лондона, у цркву св.
Павла на благодарење, одакле се дру-
гијема главнијема улицама повратила
у Букингамски Двор, кроз одушевљене
подраве пуне поштовања безбројнога
мноштва народа збијенога по прозо-
рима, по ложама нарочито подигнути-
јема, и по путу куд је пролазила.

Шездесет година краљевања ове
срећне Владарке обухватају период
трајнога напредовања и политичкога,
и економскога, и научнога, а особито
колонијалнога Велике Британије, и све
то у трајном миру, осим ратова по
далекијем прекоморским земљама, куд
је морала слати походе у обрачу инте-
реса својих поданика. Али у велики-

јем јевронекијем ратовима, што су
кроз то вријеме на континенту били,
није учествовала, осим у кримском
рату.

Мало по мало, како је расла
љена моћ и величина, Енглеска се
удаљила од континенталних велесила,
и заузела засебан положај према њима.
И ова величанствена прослава, коју је
Енглеска намијенила својој љубљеној
Краљици, утврдиће је још више у томе
срећном положају, учврстивши везе
са својим далекијем колонијама, по-
већавши народни понос и разгријавши
љубав и оданост према престолу, који
је показао како може јамчити толике
слобоштине и толики умни и матери-
јални напредак, што видимо у Енглеској.

На путу у Лондон на овај јуби-
леј енглеске Владарке, Престолона-
следник и Престолонаследница Ита-
лије зауставили су се у Паризу, чему се
одма дала политичка важност, као што
нам је унапријед већ саопштио „Кор-
Виро.“ О томе догађају, послје до-
скорашњих жалосних односа изме-
ђу Италије и Француске, „La Perse-
veranza“ пише: „Важна је и из поли-
тичког и моралног обзира сврха
путовања наших Књажева, али је,
по нашем суђењу, још важније њихо-
во заустављање у Паризу, које је
дало мјеста једном епизоду тихом и
кротком, који можда чини епоху у
односима двају народа. Мислимо о
посјети Принца Напуљског код Пре-
сједника Фора у Елизеу, коју је први
преставник републике вратио у Хотел
Бристолу, као и о обједу, који је био
у част узвишенијех супруга у италиј-
ском посланству, саучешћем министара
Мелни и Ханатоа. Све је прошло
тихо, без церемонијалног сјаја, у са-
гласју приватног карактера, што су

наши Књажеви задржали свом крат-
ком боравку у француској престоници.
И овај путни инцидент, ова посјета,
тако рећи, у лету, без припрема и без
шума, са простотом и срдечношћу,
својственијема еријетању старијех при-
јатеља, који се користе приликом да
измијене поздраве, вриједи година
дипломатских преговора, и може дони-
јети бољих посљедица него ли напори
способних државника, да зближе из-
међу себе два народа, који су нечашно
схваћали, политичка страст, заблуде,
несмотреност влада, и вјештина за-
интересанијех раздвојили на штету
једног и другог....

„Дипломатија, која је овај радосни
догађај приуговорила, ваља да уступи ве-
ћи дио заслуге Престолонаследнику и
Престолонаследници, чије присуство у
Паризу није могло да не изазове успо-
мене и осјећаје у души народа, у
коме еродство крви и ума, и историјске
везе морају памти више снаге од
предрасуда и зловоље изазване про-
лазним узроцима. Ми радо гледамо
у парижком епизоду Књажевог пута
зору нове ере у односима између
Француске и Италије.... Тако биље-
жимо усрјех посјете наших Књажева,
усрјех, кд се предочи прошлост,
можда морално виши од онога Цареве
посјете, која је била печат пријатељства
већ постојећег, а не почетак новог
пријатељства, или — што је рјеђе и
трудније“ — *кирилица* *послије дуге*
раздражености“.

ГОСП. ТАТИШЧЕВ О ПОЛИТИЦИ ЦРНЕ ГОРЕ.

У својим писмима „Са Истока,
која излазе у „Н. Времени“, г. Та-
тишчев проучава спољашњу политику
Црне Горе, и да се види, како је овај

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“

ИСТОРИЈА ОСЛОБОЂЕЊА ИТАЛИЈЕ

По Е. Мартиново

XII. ПОХОД ИЛДАДЕ
(1860.)

(Свршетак)

Гарибалди је одио правцем на Па-
лермо, престоницу земље, гдје су биле
већином окупљене непријатељске ратне
силе, мјесто да се својом малом војском
уклапа по унутрашњости острва, што за-
свједочава његов гениј војсковође. У лету
тице од Марсале до Палерма мало више
има од сто километара, али пошто су
путови брдски има много више хода. На
по пута је Каталафими, гдје се усредере-
ђују сви путеви са источне обале к Па-
лерму, а изнад њега влада врло јак поло-
жај Пјанто деи Романи. Ту се генерал
Ланца са 3000 војника и четири тона
справљао да стане на пут Гарибалдовима.
Краљева војска 15 маја у 10 сати узе
одезиву и сrete се са црвенијем кошуљама,
али око 3 послје подне стопу по стопу
морала се повући опет на Пјанто деи Ро-
мани, који положај, усљед снажног јуриша,
остави, повлачећи се у неред у Катала-
фими. Ту ноћ је Гарибалди провео на
бојишту. На како се то зби, да много-
бројнија војска е тако јаког положаја
стидно побјеже? Одговор наодимо у ови-
јем ријечима војсковође, кад су били у
највишој муци, принуђени да се повуку:
„Овдје треба погнути!“ — рече Гари-
балди Вискију. „Луди, који хоће да побједе
или да погину, могу чудеса чинити.“

Побједа је неисказано морално дје-
ловала. Глас пуче унакрст по острву као
искра електрична. Розалино Нидо, који је
во планинама продавао своју чету већ

изнемоглу, гоњену краљевском војском,
већ је очајавао али није попустио. Кад је
примио Гарибалдово писмо о побједи, ре-
че својијема: „Наша је ствар побједила.
Ако мо танад непријатељска поштеди, у
мало дана смо у Палерму.“

Гарибалди заузео Каталафими, и
ишао на Монреале, одакле наминалаше да
сађе у престоницу. У путу се састави са
четом Розалина Пила. Вило их је тај дан
у све око 5000 момака. Розалино је 21
маја добио наредбу да пође у извидницу
к Монреалу. Извршавајући ту наредбу,
непријатељско зрно погоди га у чело, и у
тај час нађе мртав. То охрабри борбонску
војску, која себи већ престављаше, како
ће Гарибалдија са свију страна онколети
и ухватити. И није могао бити у критици-
нијем положају; али га спасе једна стра-
тегема. Напустивши намјеру да удри на
Палермо са истока преко Монреале, одлу-
чи да покуша с југа преко Пјана деи
Грећи и Мисилмери, оставивши своје Си-
цилијанце на путу к Монреалу, и давши
им наредбу да непрестано пуцају, и да
запаље што више огњева. То прикупи сву
напољску војску у Монреале, а Гарибалди
ноћу са својом илалом брзијем ходом
окрену наумљенијем правцем. Пут је био
стрм и мучан, а сву ноћ га је пратила
олуина. Гарибалди је отпочивао у Мисил-
мери, а напуљска војска није ништа знала.
Да још боље пут укрије, даде наредбу
свом топиштву, да окрене на Корлеоне,
прије него га стигне у Мисилмери. Пуков-
ник Орсини, за мало није био ухваћен на
том покрету, и да се спасе, баца пет
топова у један дубоки поток, одакле их
извади, пошто прође опасност. Генерал
Колон, који га је слиједио, био је убије-
ђен да се Гарибалдијева војска повлачи
у неред, као што се виђаше по мазгама
и колима, што је Орсини нарочито остав-
љао путем. За четири дана Колана је
мислио да Гарибалди пред њим бјежи, и то

је јавио у Напуљ, одакле се вијест раз-
нијела по свему свијету. Како је било за
њего изненађење, када је исти дан чуо,
да је Гарибалди улегао у Палермо!

У зору на Тројичи-дан, 27 маја Га-
рибалди стиге на врата престонице. Бор-
бонска војска, што се у граду налазила,
и ако се није надала овоме госту, скочи
на оружје, и крвави бој је трајао два
сата. Ту је пало много Гарибалдоваца, и
Бенидето Каироли добио рану, од које се
никад није сасвијем излечио. Али је
усрјех био потпуни, и када је грађанство
устало, на велику своју радост нађе осло-
бодиоца посред града. По старом обичају
одма потрчаше да звона у сва звона, али
су им прије краљевци били откинули клат-
на. А они најошше чекиће и друго оруђе,
па су сав дан млатили у звона, што је умно-
жавало страх у војсци напуљској. Неимају-
ћи оружја, сва помоћ, што су могли дати
ослободиоцима, била је у подизању бари-
када и шанцева.

У 3 сата послје подне генерал Лан-
ца нареди да се град бомбардира са тврђаве
и са флоте, што је још више огорчило
грађанство. Војници су помагали то варвако
дјело, запалајући куће, гдје су могли. Борило
се по улицама и ослободиоци не уступаху,
али је опасност све већа сваки час надо-
лазила. Генералу Ланца била је придоншла
у помоћ једна регимента а чекала се сваки
час она из Корлеона. Што је било најгрђе,
Гарибалдовци су били при посљеднијем ви-
шцима. У луци су били бродови ратни
енглески, француски, аустријски, шпански
и сардњски. Амбар енглески молио је
да се обустави бомбардирање, али узалуд.
Енглески бродови спасавали су мноштво
престрављенијех жена и дјеце, а сигурно
су назвали и да у случају нужде прихвате
и Гарибалдија. Кад 30 маја генерал Ланца
тражу у Гарибалдија примирје од 24 сата.
„Бог зна, како нам је било и требито“
— пише Гарибалда. По свјетлости, ви-

дећи малодушје своје војске, Ланца је
мислио, да је све изгубљено; али да је
знао, да Гарибалди нема већ финска, могао
је сматрати сигурну побједу.

Помоћ што се чекала из Корлеона,
стиже послје закљученог примирја, и осу
ватру на стражу гарибалдинску. Једва је
била обустављена од стране краљевских
власти. Гарибалди на коњу са разјарен,
мало послје, прошао је туд и док је
протестирао, што се ради, са једног напуљ-
ског брода нађе му близу једна бомба.

На 2 1/4 послје подна тога знамени-
тог дана, 30 маја 1860, Гарибалди се
састао са напуљенијем генералима Лети-
циом и Кретјеном на енглеском амиралском
броду, као неутралном земљишту, ради
уговора примирја. Кад је Летиција про-
читао једну тачку, да ће општина морати
подијети Краљу умилану прошњу —
„Не, — прекиде га љутито Гарибалди —
вријеме је прошло од таквијех прошња:
ја сам општина, и нећу.“ Примирје је било
склањено до девет у јутру.

Кад се искрцао на сухо, Гарибалди
издаде проглас, како је одбио предлог, који
је одио да осрамоти град, и како ће сјутра
свршетком примирја отпочети непријатељ-
ства. У овој пријетњи било је дивне смје-
лости: праха већ нимало нијесу имали, и
није им преоставало друго него погинути,
на што су били сви готови. Грађани по-
хитане к ослободиоцу, који им рече:
„Непријатељ ми је предложио што ми се
чињило, да вас позивава, и знајући, да
сте готови, да вас притисну рушевине
вашега града, ја сам предлог одбио.“ Од-
говор је био једнодушан: „Рат? рат?“ —
којој се бурној вици придружиле жене и
дјеца. И ту вечер је град био освјетљен,
као на дан какве свечаности.

Још један пут у историји одважност
на велика прегнућа би срећна. Под угле-
ном биче очајнијех пријатеља грађанства
без оружја и шаке доброволца без праха,

знаменити публициста схваћа и излаже, доносио следећа мјеста:

Црногорци су српско племе, које се се повукло у XV вијеку у родне горе испред навале Турака, који су покорили царевину Душанову, и у трајној борби с Турцима, с једне стране, а с друге стране с Млечићима, сачувало је своју вјеру, је зик и слободу. Геније Петра Великога одма је увидио корист, коју је могла и морала извући Русија из пријатељске свезе са православљем и словенскијем ратничкијем народом, који заузимае тако значајни и неприступни положај на западном крају Балканскога полуострва, над самијем Јадранским морем, и ту га храбро брани. Први је од рускијех владара он ступио у непосредне односе са Црном Гором. За вријеме његово Владика Данила посетио је Русију г. 1715, био је Царем штедро одбрани, и отада мала Црна Гора била је постојаном највјернијом и најрелигиознијом савезницом удаљене велике Русије.

Почињући од похода на Прут до наших дана Црногорци су делотворно учествовали у свимј ратовима Русије са Портом. Тако је било при Царицама Ани и Екатерини II и при Цару Александру I, за вријеме царевања којег, Црногорци су нам помагали ратовати не само с Турцима, него су напали и на Французе, који су били заузели Далмацију и г. 1813 савезнијем силама одузели су им Боку Которску, толико нужни им излазак на море. Они се вијесу поколебали ни онда, када је наша дипломација на бечком конгресу предала Боку Которску Аустрији, и за све вријеме Цара Николе I Црна Гора је настављала дружити са Русијом. Њезини Владике поспећивали су се за архијерејски сан у Петрограду, а г. 1851 Цар Никола I, на молбу Данила Петровић-Његоша, признао га је светскијем и наследнијем Књазом Црне Горе. На скоро послје тога, уочи кримског рата, наша је влада послала на Цетиње политичког агента, генерала Ковалевскога, не за то да потакне Црногорце на учешће у тај рат, него напротив, да их задржи од учешћа, јер устанак балканскијех Хришћана није улазио у рачун тадашње руске дипломатије.

Послије парискога мира сљедила је нека хладноћа, некеме рећи — између Црне Горе и Русије, него између цетињског Двора и руске дипломатије. Узрок су томе била, посљедињих година владе Књаза Данила и првијех година књажевања његова пријемника, садашњег Књаза Николе, некијем дијелом интриге Аустрије и Наполеоновеке Француске, али највише оно, што је Бисмарк тако сходно назвао: „*febris convulsiva*“, под којом треба разумјети неразумну ревност мјеснијех агената, који су подизали на степен политичкијех питања своје ситне личне интересе и мјешали их с интересима државнијем, који су им били повјерени.

У таквом положају нашао сам ја односе Црне Горе према Русији, кад сам г. 1866 први пут посетио Црну Гору у скромној дужности секретара консулата у Дубровнику, које је тада подржавало односе са црногорском владом. Мени је у дио пало, кад сам се вратио у Петроград, да опиши-

нијем извјештајем разјасним пок. канцелару Књазу Горчакову сушност неспоразума, што је изазвао неправилне погледе и суђење азијатског департамента о Црној Гори и младом јој владаноу. Двије године кашње, позван у царски двор. Књаз Никола их је већ сам коначно расијао за вазада, у отвореној бесједи са Царем Александром II. Кад је први пут био примљен у Зимном Дворцу, он је ватрено младалачкијем заносом свијестан своје певности с поштовањем али слободно изложио пред Царем праве поводе лажнијех оптужба, што су противу њега подизали мјестни дипломатски агенти, и када је Цар, убуђењ његовијем доказима, дубавно напустио, да треба склонити завјесу над неугодном прошлосту, Књаз ускликну: „Напротив, Ваше Величанство, дозволите спутити пред Вама што се више може свјетлоси на ту прошлост!“

Изостављамо излагање даљнијех односа између Петрограда и Цетиња, послје ове посјете, као и данашње прилике око Црне Горе, о којима г. Татишчев обширно говори са пунијем познавањем ствари, на овако наставља:

„Установити тијесне односе и братски санез на моћном начелу народности између Црне Горе, Србије и Бугарске, да би од сваког непријатељског покушаја сачували политичку независност и природни унутрашњи развој јужног Словенства — то је програм, што је црногорски Књаз развио у знаменитој бесједи прошле године у Биограду на историјски Видовдан, годишњици судбоносне Косовске битке, која је учинила крај самосталној српској држави. Та се мисао одавна зачела у уму Владана-патриоте, и први корак к њеном остварењу било је лично зближење Књаза Николе с Краљем Александром, послје првог састанка у Петрограду, на погребу Цара Александра III, а зближи се за тијам убрао повратак Бугарске под спазоноспу заштиту Русије дао је могућности Књазу Фердинанду да приступи к њиховом савезу. Јединство трију православних-словенскијех држава на Балканском полуострву — сад је свршен чин. Свака од њих засебно и скупа не хлене за тијем добром, али су се чврсто одлучиле да бране што њима припада. Све оне признају у руском Цару врховнога покровитеља и добровољно подлажу његовом руковођењу општа своја рјешења. У томе се и састоји тајна много стања мирнога очекивања, које три споменуте државе нијесу напустиле цијелијем током грчко-турецког рата.

Разумије се, и међу њима није све довољно у сагласје, јер им је много повода неспоразума оставила скорашња прошлост. Примирити њихове међусобне захтјеве и у равнотежу довести националне интересе — то је дјело будућности, које се може лако постићи једнако према свијема доброжелећим посредовањем Русије. Важно је, што је сада једнодушно ријешено, не будити никакво питање, које може разјединити, него чврсто заједнички стати на стражи опћега најдрагоцијенијега добра, права јужнијех Словена на неза-

висно политичко и самостално национално суштествовање, и њихово равноправности са свијема културнијема државама и народима јевропскијем.

Толико да се зна, како схваћа и излаже наше ствари најчувенији руски публициста у најугледнијем руском листу; а ми ћемо га и даље пратити на његовом путу у Атину, Софију, Букарест и Биоград, који је са Цетиња предузео.

ДОПИСИ

Испод Румије, 1. Јуна 1897. —

Дивна је Зета и Кучка Гора
И све је дивно испод мора!
Строг ли је Ловћен и Проклетца,
Литен је Гарач, дивна Румија!

Тако каже наш витешки Господар у својој „Балканској Царици.“ Тако и јест у самој ствари; али ту дивноћу не може човек ни окле виђети као са „дивне Румије“ ће се јутрос ми Богу молимо, и ће сваке године од давних времена овдје се дижу молитве „Богу нашему.“ Са овог мјеста неопишљив је поглед, особито „у прозорје кад славују поју.“ Од источне стране прострто је Скадарско блато, а иза њега Зетска равница које јутрења зора на „јарко сунце“ са својим зрацима обасиљу. На крају блата (језера) прострт лежи горди Скадар — та некадања столица Зетских Господара. Његове куће само са догледом разабрати можеш кад их јутром сунце огрије. Преко Скадра виде се високе планине, између којих довукује се валовити Дрин, који пагњући се ушћем к Бојани изгледа као змија која без бриге извијена борави. Тамо испод тих планина видни широке равнице пут Ђена и Драча, преко којих Бојана са Дрином русаје наноси. Одовле очи застају на непрегледно Јадранско море, које са својим бисерним валовима свакодневно загрља српске горе; на овом окрљу српског приморја. У цијелим видни нашу Приморску пахију. Видни неизбројна брда „ломие Горе Црне“ и над њима уздижући се Ловћен — целен перјаницу нашијех планина. Видни Гарач и преко њега недогледно мање и више планине. „Прекорница је прекорила Гарач“ наш је народ рекао, али и преко Прекорнице то су недогледне планине — ти мањ и виши огранци Дурмиторови, пред којима Прекорница сама лиња без да и од кога пријекор добива — и ако је она прекорила Гарач. Даље тамо у даљину трогова Ком суморан изгледа — јер је близу Паклена, који у пакленим лукама своје данашње дане броји. —

Но не само што је диван тај простор са свог природног положаја; него је и знаменит и са своје историчне прошлости што ниједан толики простор на земалском шару. Само од српског доба што се тудије догађало?

На овом простору, Симеон цар Бугарски искусно је, што је српска мишица. На овом простору српски народ са Грцима

расчистио је рачунс. На овом простору настану је основатељ Српског Царства — Немања. У овом простору остаде искра српске слободе, која је данас подигнута на костима српских мученика и која данас свијетли српском народу од Јадранског и Бијелог мора на до Дунава, од извора Уне на мимо ушћа Струме — и ако „Косово сјетно тужно освешено јоште није.“ Ови простор даде Владику Данилу. — Са Црне Горе — У овом простору колијевка је Црног Ђорђа „бича тирјана“ и „Коца Милоша“ спаситеља Србије; У овом простору сломиле се Азијатски валови турске силе и бијеса, који валови у Беч удараху, а Будим за дуго понављаше — Кара-Вашка и Кара-Богданска, на Грчка и земља Бугарска — то све у њима утопљено бијаше. На што још ови простор није угледао?? — то не може моја слаба рука написати; и ако од срца жељно би се заузела, која жеља и ове мисли занесоме ме на ону пјесму свете наше цркве, која каже: „Кто Бог велиј јако Бог наш, ти јеси Бог творцај чудеса.“ Тако и јест у истини Бога великога; јер да му није било Божег провиђења и његове помоћи, ови малини простор дали би могао стећи оволико славе и толико славних историчких вјештеца на себе имати? Све је то провиђење Бога истиннога, којему се и ми данас смиренно молимо уз животворећи ови крст, те стародревне светиње овог краја; коју и у најтежим данима ови народ није заборављао на данашњи дан од давног и непознатог доба износити; молећи се свемогућем Богу за сваку „благодат“ коју Он народу даје, и коју у избалију имаше. Сада свирјенства и глупости народу овог краја, готово свему, одузела је праједовску вјеру и пагнала га на промјену имена; али није га могла одвратити од вјере могућства овог богомољства ни у најтежим данима које је ови народ броји. Света изрека Христа Спаситеља „вјера твоја спасет тја“ овде је очигледно дјествовала. Из те очигледности и отимала су се овдешња племена око ове светиње — све до зајача праједне Господарево руке, који је пресекао „пра о јачега“ што је до тада овдје владало. Једина ова светиња још је заједнички од све три вјероисповјести овде обожавана, а све друго у далеко отуђено је било. Никаква ласкања, никаква свјетовања, па чак ни пријетње, од те светиње и постојећег са њим обичаја, и моћности вјеровања — ови народ нијесу могле отуђити; јер као што рекох, то једино још је за заједничко сматрано и овде заједнички подизано. У данашњем дању пак у томе се разликујемо више него назад 20 и више година. Узрок је томе — „што овдје лежећи види, то далеко није“ и за то ћу се обратити данашњем нашем састанку који је текао по уобичајеном реду, како је бивало описано у „Г. Ц.“ више пута.

На своме врху данас је Румија дочекала једног поклоника „часном крсту“ што га није још дочекивала; а то је: управитеља нашег приморја Г. Марка Петровића. Он је синоћ из Улциња у Микулиће приступио, и наредио је да се ово богомољ-

не имајући поуздања у своје војнике, а вада истину рећи, ни вјере у своје бродовље, зором 31 маја Ланца посла генерала Летицију код Гарибалдија да иште наставак примирја без услова. И би потписан уговор, који дозвољаваше краљевској војсци, да набавља храну, да се по-стара о рањеницима, и ако хоће да се са својијем фамилијама укрца на који брод за Нануљ. Гарибалди вагда човјечан, имао је особитог саученића у оном грађанском рату, незаборављући да је непријатељ његов сународник, што погани сицилијанска полиција није схваћала, него се варварски светила над слабијема гдје је могла. Тај су уговор потписали главни заповједник генерал Ланца и Франческо Крисни, секретар привремене владе. По том уговору краљевска каса предала је у руке побједиоца, и Гарибалди је тако могао да исплати своју војску и сицилијанску, и наручити оружја и муниције.

Генерал Летиција одио је два пута у Нануљ, и кад се другом вратио уговорио је с Гарибалдијем евакуацију Палерма. Дана 7 јуна 15,000 краљевске војске укрцало се за Нануљ, док јој је млади Меноти Гарибалди на ватреном вранцу са мало црвенијех кошуља одавао војничке почасти; и тако је испред ове чете дјетића дефилирала моћна и сјајна војска, околу које се Краљ „Вомба“ највише бринуо. Који дан кашње отпустао је и генерал Ланца. Прије поласка, покривен декорацијама, у сјајној пратњи главног штаба, одио је на инглеску флоту да се опрости с амираљем. Био је јако тронут, кад је узашао на амираљски брод. „Били смо несрећни!“ — рече, које ријечи, није никад изговорио војник, неспорне личне храбрости, другоме а да не брине у осјетљиву жицу. Кад је пошао с брода, инглески амираљ нареди да се подигне бијела застава Краља Двију Сицилија посљедињег пут на водама сицилијанскијем, и грувањем

топова био је посљедињ поздрав госту, који одлазаше. Тако, увијена достојанством несреће, шпичезе посљедиња сјенка немилосрдне и пријеварне владавине шнајскијех Борбонаца на Сицилијанске престонице. Револуција је на острву свуда била побједила осим у Месини, Милацу и Сиракузи.

Сјутридан, 20 јуна, поводом узласка на престо Краљевне Викторије, инглеско бродовље било је искривено заставама, што је грађанство Палерма сматрало као почаст диктатору, који је тај дан чинио посјете амираљима инглеском, француском, сардинијском и заповједнику фрегаде Американскијех Сједињенијех Држава. Амираљ Персано са свог брода поздравно га је грувањем топова, чим је Пјелонг признао његову диктатуру. Каур је био наредио Персану да на своју одговорност поступа прима тренутнијем приликама, и амираљ је разумио да му овај неопредељени напутак налаже јачу политику него ли што су остали министри хтјели званично допустити. И овдје треба нагласити, да се Персано као амираљ флоте у Сицилији владао као прави патриота. Инглески амираљ Мунди доста је морално потпомагао Гарибалдија, али с таквијем тактом, да је стекао признања с обје стране. Али аустријски амираљ барон Вилердорф није угодни ни једној ни другој страни. Како је Аустрија вагда подржавала Борбонце, борбонска војска, видећи како је аустријско бродовље не подржава, пуцала је на амираљски брод аустријски, што је било раздражило барона Вилердорфа, и кад се с тога жално инглеском амираљу, овај му је досјетљиво одговорио, да се неби имао томе чудити, пошто је аустријска флота пасивно гледала борбонски пораз.

Трећи дан послје евакуације Палерма дође у помоћ Гарибалдију генерал Медићи, јунак посљедињег отпора у Риму, са 3500 добровољаца, на мало дачије 1500 под Козенцом, који је до мало прје

био на челу пјемонтске војске. Сицилијанци такође су били у неколико по војнички уређени а инглески пуковник Дуње био је забрао 400 Палермитанаца, који са 30 до 40 Инглеза састављаху тако названи инглески регимент.

Гарибалди распореди ове снаге у три одљења: једно под Тиром посла у Катанију; друго под Биском у Ђерџенти; а треће одљење под Медићном против Месине, најачег положаја рукама непријатеља. А сва три дјелјења имала су тежину да пређу тјеснац на суху земљу. Медићи је имао 2500 момака, док је у Месини и окодини било 15,000 борбонске војске. На путу у Месину Гарибалдовци набоше отпор у Милацу, ком се нијесу надали. Ту је био похитао у помоћ генерал Боско са 4000 војника, да заузетим Медићна. Боско се био зарекао Краљу, да ће не само Месину оборити, него да ће преко љешина Гарибалдоваца заузети и Палермо. Милацо је мали брдовит полуострв, на ком је тврђава и мади град. Ту 17 јула Боско удари на десно крило Гарибалдоваца, и Медићи с муком задржа своје положаје. Козенц са својом војском и сам Гарибалди из Палерма с њаодом, што је био код себе задржао, похитане Медићу у помоћ. И Боску је била дошла помоћ из Месине, али не колико је могла. Обје стране су имале подједнако војске. Гарибалди удари на Боска 20 јула, намјером да га сузбије на превлаку. Битка је била очајна. Ту је Гарибалди изгубио 800 друга губитак велики на 5000 све његове војске. И сам Гарибалди био је у опасности. Било га је нападо једно одљење коњице, кад је са стране стојало са мајором Мисори. Сам одби ударац сабље, и обори нападача, а Мисори револвером три близјих драгона. Дочекаше други Гарибалдовци и тако спасише свог вођу. Битка је била за дуго неизвјесна, али при свршетку је Боско

морао да се повуче на превлаку, што је Гарибалди хтјео.

Послије четири дана дођоше бродови да превезу војску из Милаца у Нануљ. Заповједник Месине извијести Гарибалда, да је добио наредабу да и он остави Месину. Нануштио би и тврђаву, ако ће се Гарибалди обвезати, да се неће искрцавати на суху земљу. Гарибалди тај условни предлог одби. Тако остаде месинска тврђава у рукама краљевске војске, али условом да не напада, ако не буде нападнута. И остаде у рукама борбонске војске све до марта 1861. Тако Гарибалди завлада цијелијем остајем острвом. Установи владу, којој је био душа Крисни; али је Крисни знао себи непријатеље стварати; концем јуна Гарибалди наименује Депретиса својијем намјесником. Требао је много радити на унутрашњој управи земље, и много се урадило. Сам Гарибалди лично се заузимао у филантропском погледу. Он је наодио времена, да се упозна са животом становништва у Палерму, и зградио се невоље, у којој је био погружен нижи сталеж. Он је обилазио добротворне заводе, гдје су највеће злоупотребе владале, и сходне наредабе издавао. Народу што је претрпио за вријеме бамбордирања дијелио је лично помоћ. Тако су га престо обожавали. Матере су биле срећне, да се дохвате његова кабан; а дјети су чиниле да на кољена падају, кад је пролазио.

Али с друге стране онијех дана дигала је главу суревљивост између Гарибалдија и Кауруа, између Криспија и Ла Фарина е. Овај дуализам био је плод узајамног неповјерења, који се није могао избјећи. Ма да је Каур тачније схваћао Гарибалдија него ли његови присни, он се бојао да га револуционарни пријатељи не одаде од његовог програма „Италија и Виктор Емануил.“ Још се бојао да диктаторска владавина, својом методом противном онијем уставима, не компромитира

ство изврши без икаква изузетка по свим старим обичajima, који су о томе постојали, и тако јутрос у зору кренули смо уз Румију. Ишли смо лагано, и кад смо се врху прима ли, почео је дувати хладни вјетар, који је ове године свуда хладан а не на овој висини. Пошто се постојећи обред Богомоштва свршио — са врха смо сашли мало ниже, на мјесто тако знамо „Долац“ — „ће по момчад обидују снагу.“ Кад смо трудни и уморни сашли ишли смо подредење што ниједне године. Г. Марко сјетио се да ће труднијема требоват крпости, и у напријед на ручио је био да се на Долац изнесе рачије — да је свако доста пно. Ту су се испунили сви стари обичаји: „бачаће се раме-ли камена,“ — „скаваће скока момачко-га“ — „гађаће из пушка нишан“ — а тако пародно у коло играће. Било је народа из цијелог нашег Приморја; из Приморја и Шестана; а од Крајине „нико ни од заклетве!“ Са Долаца цио тај народ ешао је у село Микулиће а одатле мнозина у Бар. Многи пак останаху на ручак у православних Микулића. По 86 че-лади у неким је кућама на конак било; на чем је Г. Марко примјетио, да толики трошак мора бити тежак реченијем кућама; а они одговарају: „Кад не би смо за оти дан трошили, са друге стране би смо штете имали; а ови трошак нама Бог на-мирује.“ То је њихово вјеровање. Г. Марко полазио је све њихове куће, које су га гостопримно сузеле, а он њих по-неговски даривао. Ручао је у кмета Вожа Ивана. Послије ручка и одмора сваки је ишао својим кућама; а Г. Марко при-обратку изволио је обдарити Микулићску цркву са једним звоном којег до сада није имала; које ће под високом Румијом, међу старим овим врховима, а у густој планинској гори, оглашавати аманет његових старих: „појте Богу нашем појте, појте цркви нашем појте.“

Н. Ј. Вучинић.

Вуковци, 3 јуна. — Ово мјесто при-пада Зетској нахији, а налази се на десној обали ријеке Мораче према Горичана, а између исте ријеке Мораче, Попарскијех гора, Облуна и Орловине, коју неки због једне гомиле камења на врху зову и Го-миљом. Најдешнији и најпознатији дио овог мјеста јест Вуковачко поље, које се пружа у правцу са сјеверозапада на југо-исток. Западни дио овога поља засеђен је виноградима; а сјеверозападни, сјеверни и сјеверно-источни обрастао је дивним и ве-личастеном дубовом (храстовом) и бри-јастовом шумом. Село се вуковачко налази, осим неколике куће, у подножју Попар-ских гора, на источној страни овога поља, гдје су куће поређане у мање вишим чо-порима подножјем Црквене главице. То се како ово поље поплавује Морача, то не куће вуковачке налазе на најнеудеснијем и најлажијем мјесту са хигијенскога гледишта, јер застајајући вода по улицама и двориштима, од свакодневних пљавкама,

*) На овј главици и данас се налазе ру-шевине од старинске црквине, по којој је и име добила.

италијанску ствар пред јевропскијем држав-ницима. С тога је желио да се Сицилија одма присаједини Сардењи. С друге стране Гарибалди је био изгубио вјеру у Кавура послвије уступка Нице, на га је сматрао способна да и Сицилијом зајави похлепу Наполеону. А био је противан непосредном сједињењу и с тога, јер у том случају не шћаше моћи пренијети рат за ослобо-ђење на ону страну мислиног гјеснаца. Пегова би војска морала положити ору-жје на прву наредбу, која би дошла из Торина, а шћаше одма доћи. Да Фа-рица, урођеник Сицилије као и Криспи, дође изненада у Палармо, како су сви држали, као преставник Кавура, ал у ствари као преставник себе самога. Тврдо-глав и пун предасуда, он је био врло добар патриота, који је, колико је могао, помогао походу иладе. Али је покушао да потакне сједињење начином тако отворено непријатељскијем постојећој влади, да је Гарибалди изгубио стрпљење и послао га на брод амраља Перана, да га поврати у Торин.

Пошто је била Месина наушнгена, од стране Краља напуљског било је попу-ђено Гарибалду 50 милиона и помоћ бро-довља за ослобођење Млетака, само да га остави на миру у Напуљу. У исто доба примио је писмо од Виктора Емануила, у коме му поручиваше, кад би се Краљ на-пуљски одрекао Сицилије, да би се боље било уздржати од свакога даља а покушаја противу њега. Ово је било прво непосредно слопштење између Краља и Гарибалдија послвије искрцања у Марсалу, по ком би се могло домишљати, да их је било још важнијех, кријући од Кавура, јер је Виктор Емануил своје зајерице напуља осветом тајношћу. Што је сада отворено свијетомо Гарибалдија на умјереност, принуђи га једно писмо Наполеоново, којијем га Цар озбиљно позиваше, да употреби свој по-знати утицај код Гарибалдија, да га задржи.

Ћубра, трулежи и др. и да није загушљивог испарења, развијају се нечисти и отровни гасови, којим се гдно кужи и трује крв. Због тога је требало бар у пошљедње вријеме куће градити и подизати мало ви-сокије, по Црквеној главици, јер тек би тим начином народ разумно примао и ужи-вао пољска блага са овог дивног и што-мог предјела. Ово напомињем, да би бар будуће подизали куће по Црквеној гла-вици, па и ако не би им за неколико ме-тара кола могла пред кућом доћи, и то је овема јелини узрок, за најкраће вријеме увјерили би се, да је то врло мали изгуб према приходима здравља — тог највећег блага, којег би овим начином добили.

Иза Црквене главице вуковачко се поље продужује к сјев. истоку до Попове стране, гдје се — по предању — налази црква у славу св. Тројице, из доба цара Душана. Сјеверно од цркве и данас се виде рушевине од ћелије и других мана-стирских зграда. А кад Турци доцније освојише Зету, разрушише цркву и ћелије, а присвојише црквну земљу и ливаде, због чега и подигоме куће у Попову стра-ну и Црквну главицу. За овим су Вуков-чани, Попари и Горичани својим трудом и трошком подигли пространу и дивну цркву, око које се налази доста лијепо засађено мурвама (дудовима) пространо дворште, ограђен повисоким зидом са двије лијене капије. Сјеверно од цркве има повисе ситнијег, запуштеног дрвећа, које је јасан доказ, да је негда ово мјесто заодјевала красна шумаца. По као год што се турско-ство ове цркве и д пресједиштвом ври-једног свештеника г. Р. Поповића својки брине о приходима и украсима цркве, то би један од најдешних прихода и украса учињели, кад би прокопали простор оног гробовља и западни дио овог, на оставили дрјевад у довољном растојању, како ће се моћи слободно развијати и ширити; а не као што се знадано од гробовља подигло неколико дрјевади у једном реду, који у просјеченом размаку једва ако остаје по један метар.

На неколико метара са сјеверне стране цркве налази се лијепо, двократно здање, у којему је негда за цио овај крај била школа, а које је данас — на жалост — немарно запуштено. Можда за то што се Вуковчани служе Голубовачком школом, та се не надају, да ће се и оваје поново отворити. У томе старјенине овог мјеста не мисле добро; јер је у изгледу, да ће се временом за Грбовце, Вуковце и Попаре и оваје установити школа. По и да ника-ког изгледа са те стране нема, како ова црква има лијене приходе, турскоство гри-јени што напунтаје и предаје пропадају онако лијепо здање, у којему би малом поправком отјменији посјетиоци удобно мјесто за отпочивање налазили, а прваци зетски мјесто од заједничких скупиштина, договора и рјешавања.

Овдје се редовно на други дан Ду-гова држи народно-црквена слава, на коју је ове године дошао побажан народ из Зете и свију оближњих мјеста Ђешанске и Ријечке нахије. Тачно у 8. ура у јутро славопој звона огласно је почетак божан-ствене службе, коју су са многољестијем

Није било лако Виктору Емануилу да то не учини у корист свога риђака. Франке-ско је био наименовао уставно министар-ство, дао устав, амнестиу, и обвезао се, да ће ступити у савез са Пјемонтом, усво-јивши најпосије и тробоницу. Све усту-пили колико узалудни толико очажни 25 јуна 1860, коју су дату носили. Једина им је посљедица била над династије: обична посљедица сличнијех одлука у посљедњем часу. Да јв ове уступке дао, кад је дошао на престо, уједињење Италије шћаше би-ти у великој опасности. Али да је Виктор Емануил рекао судбоносне ријечи: *Torror tardi!* (Превећ касно), шћашу ружан уг-сак учинити.

Краљевско писмо, и ако је било пре-дано Гарибалдију послвије битке код Милаца, било је прије писано. Али онај догађај убиједи Кавура а и Краља, да је било већ немогуће зауставити хероја. Што више. Пјемонт није већ могао гледати догађаје скривенијех рука, јер му се њихова управа шћаше за вазда из рука измакнути.

Уз то Мацини, Викотера, Бергани и остали републиканци позиваху Гарибалдија да иде у Напуљ преко Рима. Војска од 8000 добровољаца била је готова на острву Сардењи да га сlijеди противу наше државе. Гарибалди пође на Сардењу, да их преговори, да оставе Рим на да иду с њим да циђерају Борбонце из Напуља, и устје. Тијем стаде на пут покушају врло опасном за народну ствар, јер иначе шћаше принудити сардењску владу, да прекине с Гарибалдом, и да употреби силу противу патриота, да им стане на пут покушају противу Рима, који, у случају успјеха-шћаше довући у Италију француску војску.

одељужили вриједни свештеници г. Ристо Поповић и Васо Поповић. Послије св. службе ишло се литијом око цркве. За овом се наставила народна пјесма и игра уз зачињање веселог шестопука. Између гусара особиту је пажњу обратио познати јунак и вриједни свештеник Јако Вулетић. Гла арима пак и свештенству припада особита захвала, што се сваке године ова дивна народно-црквена слава изведе у нај-бољем реду, тим дешне, што они то изводе без икаквих наредба или унустава већ понајвише братским учешћем у разговори-ма, пјесми и игри народној, чим се народу даје најбоља воља и највеће одушевљење.

М—р Вук.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове Књиге.) Примили смо на приказ:

Понижени и Увријеђени, роман у четри дијела с епилогом од Т. М. Достојевскога. Превео с руског Д. М. Радовић. Мостар, издање и штампарије прве српске књижаре и штампарије Владимира М. Радовића. Цијена је кизи ефор. 1 и 65 нов. Ко пошле новце унапријед добија књигу у три свеске франко.

Марко Цар — Моје Симпатије, књи-жевне слике и студије, Коло II. У Мостару, издање и штампарије књижарнице Пахер и Кисића, 1897. Цијена 2 круне и 40 х.

Slovanska Knjižnica. Uređuje in izdaja A. Gabršček. **Štoperić 46. Ikonija.** Srpski spisal Čeda Mijatović. **Poslovenil Podravski.** V Gorici. Tisk. in zal. Goriška Tiskarna A. Gabršček. — **Štoperić 60—61. Poezije.** Založil Zamejski.

У овој свесци Поезије Замејског, нао-димо на првом мјесту надахнуту пјесму по-свећену Јелени Књагињи Чапуљској, у којој пјесник, који живи у Италији, у превећ пријем бојама рино стаље Италију, на обраћајући се младој Престолонаследници заносно пјева:

Oh, dobro došla nova moć nevmorna,
Značaj jeklen, krasnih vrlin množina,
Skaterini duha in srce zlato
Obdala ti bogato
Je krsna domovina!
Knjeginja blaga! prihod tvoj brez traga
Nikar naj ne ostane.
Kreposti tvoje dobro so nam znane:
Izgled nam svitel bo sijal odzgora.

Ti sipaj novo luč in sredino teme,
Ti sečaj novo seme,
Oh, seme dobre volje,
U src postenih rodovitno polje,
Razvij zastavo nam miru in pravde,
Da skoraj nam na nebu zatrepče
Vstajenja zora, dan rešenja, sreče.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Гимнастичко друштво „Душан Силић.“)

У Биограду постоји гимнастичко друштво „Душан Силић“, које има својих подру-жина по свијем варошима у Србији. Ово је друштво на Тројичини дан осветило своју нову заставу најсвечаније. На свечаност су дошли у Биоград не само подружине из Краљевине, него је ту био пресједник гимнастичког друштва из Москве, представ-ништво чешкијех „Сокола“ из Прага, а у највећем су броју била заступљена hrvat-ска гимнастичка друштва из Загреба и Силета. Свечаност је трајала први и други дан Тројичина дана у најдешнем реду. Митрополит Михајил је извршио обред освешћења заставе, ком су присуствовали Краљ Александар и Краљица Паталија. Ми се радујемо овој корисној установи у братској нам Србији, која је приликом ове свечаности своје показала не само да постоји него и да лијепо напредује, а што то значи, лако је схватити, кад се узме пред очи развијање тјелесне снаге младијех људи по варошима, који не врше никакве тјелесне радње. Са потпунијем задовољством биљемо појаву хрватскијех гимнастичара на овој српској свечаности, јер само таквијем међусобнијем опћењем Срби и Хрвати могу доћи до убођења да су рођена браћа, да су један народ. Хрватски говорници били су ношени на рукама, и тек трећи дан испраћени Биограђанима неколико штација далеко од границе, што најбоље открива братску љубав, којом су били дочекани.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

ЦЕТИЊЕ, 13 јуна.

(† **Ђуро Цвејић.**) Из Вршца нам стиже тужна вијест, да је преминуо у најбољој снази Ђуро Цвејић, адвокат, вриједни вођа вршачкијех Срба, који се у најновије вријеме имају борити са својијем поштем Владиком, који као да више служи владиној политици помађаривања него ли интересима своје цасте. А вршачка српска црквена општина била је до сада најача кула Срба у Банату. Отуда се може одијевити велики

губитак усталачког и одважног вође народ-ног, као што је био Ђуро Цвејић. Вјечна му памјат!

(Из дјевојачког института) Јучер су се завршили испити у дјевојачком инсти-туту испитом из музике и пјевања. Успјех је био одличан, што је заслуга вриједнога учитеља г. Толингера. Били су присутни Њихове Свјетлости Књагиња Ксенија и Књаз Мирко, неколико чланова дипломат-ског тјела и одличнијех особа позватијех. У недељу је благодарене, читање биље-жака и распуст.

(Личне вијести.) Овијех дана био је на Цетињу г. А. Габршек, уродник „Соче“ и власник штампарије у Горици, одушев-љени млади Словен, и врло вриједни труд-беник на политичком и књижевном полу наше браће Словенаца. Обећао нам је, да ће до године доћи, да пропутује по уну-трашњости Црне Горе.

(Распоред испита.) у књ. црног. држ. гимназији и богословско-учитељској школи у шк. год. 1896—7:

8. јуна, у недељу, потно пјевање. Почетак у 10 с. пр. подне. 9. јуна, у по-недјељак, вјеронаука у I. П. III. и IV. р. Гимназије; 10 јуна, у уторак, српски језик у I. П. III. и IV. р. Гимназије; 11. јуна, у сриједу, латински језик, у I. П. III. и IV. р. Гимназије; 12 јуна, у четвртак, грчки у III. и IV. р. Гимназије; 13 јуна, у петак, III. р. Богословско-учитељске школе; 14. јуна, у суботу, француски језик у I. П. III. и IV. р. Гимназије; 16 јуна, у по-недјељак, руски језик у I. П. III. и IV. р. Гимназије; 18. јуна, у сриједу, природонис и физика у Гимназији; 19. јуна, П. разред Богословско-учитељске школе; 20. јуна, географија у I. П. III. и IV. р. Гимназије; 21. јуна, математика у I. П. III. и IV. р. Гимназије; 23. јуна, историја у II. III. и IV. р. Гимназије; 24—27 јуна, уређивање свједоцаба и др.; 28 јуна, благодарене, читање билежака, распуст. Испити трају од 8—12 пр. и. и од 3—6 по подне.

— Јављају нам Из Грахова 6 маја:

Ушљед највишег благовољења Пеговога Височанства Господара, да се на Грахову установи пазар, којета до сада није било — канетан граховски са главарима племен-ским и мјесним трговцима, на данашњему скупу 8. о. м. изабране и одредилне сри-једу за пазарни дан; забљезише мјеста за пазарниште разних домаћих производа и живога — и сагласно установише међу-собни уговор, да сваки, ко што има за продају, само на граховски пазар и у озна-чени дан доноси или доноси да продаје — а није друго. Први пут ће пазарње по-чети у сриједу 18 јуна о. г., и тога дана на пазару, по заједничком договору, из сваке граховске куће, по неко чељадо до-нијеће што год продаје ради, како би пазар што свечаније био отворен. Ово ће мјесто бити, наручито за прекограничне трговце врло близу и парочито, а за се-љацие наше сасвијем олакшица и корисно. С тога препоручујемо нека у означени дан и трговци буду достојно заступљени. Срећно да Бог да!

— Пишу нам из Језера 6 маја: Има десет дана да се овдје налазим под Дур митором у малој варошци Јабљаку, и отада скоро сваки дан овдје киша пада са сјевера. Народ се жали на прољетно усјево, да по посјанијем вивама, које су у рав-ници, сјемена погниле, жита бијела пожу-ћела од студене, једино се надају да ће бити сјејена прилично и да је трава кре-пула лијепо расти, али јутрос рано се дигнем и погледах Дурмитор, кад се пове-зао бијелом члахом (свијетом). Тај номили гост кроз двије уре стиже и нас овје у овој варошци, тако нагло, да је кроз једну уру нападо, као што се у нас каже онап-чар; толико су пласе крупне надале, као што може падати о св. Сави. И тако наше Језерске зелене равнице добиле наједан-пут бијели покрив. Колико чујем у Јаб-љаку и оближњијем селима да је много људе болесно од еруса и кашља, више случајева смртнијех.

Косијереве, 6 јуна 1897. год. — Ово-годинише Троицино славе у Манстиру Косијереву, било је одокивано лијено. Народа је било: из Никшића, Грахова, Кривошија, Рена и околине колико икад. Херцеговаца из преко границе.

(Вријеме.) Ево Видова-дана, а вријеме још траје мутно и студено, али без киша, те пољске радње напредују. По гласовима из унутрашњости љетина у опће могла би испнасти бола него ли је до сада изгледало.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

ЦАРИГРАД, 8 јуна. — Поза-тварани су многе софт: и други мухамеданци, који се држе умјеренији у проногади за анектију Тесалије. Данас је била шеста сједница прего-вора о миру, која је повољно испала. БЕЧ, 8 јуна. — „Фремденблат“, гово, ши о судској расправи противу

два официра аустријска за шпијунаж, овлашћен је да изјави, да ту не улази садашњи војнички аташе дотичне велесиле (Русије).

ЛОНДОН, 9 јуна. — Данас је било у катедралној цркви богослужење у присуству Књажева, дипломатског тијела и нотабилитета.

ПЕТРОГРАД, 9 јуна. — У дворској капели у Петерхофу данас је било крштење Велике Књагиње Татјане Николајевне у присуству Царске фамилије, дипломатије и великодостојника. За тијем доручак.

ВИНДЗОР, 9 јуна. — У цркви св. Бурџа било је богослужење у присуству Краљице Викторије и краљевске породице, искључењем публике. После богослужења Краљица је грлила чланове своје породице почињући са Царицом Фридрих. Присутни су били узбуђени овим дирљивим призором. После подне у истој цркви било је богослужење за публику.

ЦАРИГРАД, 10 јуна. — Данас је био састанак посланика, после седма сједница преговора о миру.

АТИНА, 10 јуна. — „Асти“ доноси из Цариграда да је њемачки Цар Вилхелм телеграфирао Султану у корист евакуације Тесалије.

ЛОНДОН, 10 јуна. — Краљица је стигла из Виндзора, дочекана најодушевљеније. Раздјелила је мноштво декорација.

БЕЧ, 11 јуна. — Цар је поводом јубилеја Краљице Викторије био у енглеском посланству на честитање. При обједу Румболд је наздравно Цару и Царици аустријској, нагласивши да су Франц Јосиф и Викторија носиоци мира посуда. Приспико је Краљ Сијамски, дочекан Царем, и одсио у Хофбургу.

БЕРЛИН, 13 јуна. — Бетихер је оповрго у рајхстату да постоји министарска криза. Билос се чека из Рима. Његов долазак ставља се у свезу са стањем здравља Маршала.

РИМ, 11 јуна. — Чариков предао је Папи креденцијална писма, нагласивши најбоље односе између Русије и Ватикана.

ЛОНДОН, 13 јуна. — Процесија величанствена. Краљица је изашла из Букингамског Двора, идући у катедралну цркву Св. Павла, уз грмљаву топова и неописиво одушевљење непрегледног мноштва народа. После службе божије, мноштво одушевљено пјевало народну химну. Краљица се повратила у Букингам уз најодушевљеније акламирање. Краљица је урадила посланицу народу, у којој говори: хвала из свега срца мом драгом народу, којег нека Бог благослови.

ЛОНДОН, 12 јуна. — Јубилеј се наставља без инцидента по програму.

АТИНА, 12 јуна. — По дипломатском дешавању сматра се да ће бити потписани прелиминари мира врло брзо. Индемитет ће бити установљен 70 милиона франка, да се исплати у 4 године у квотама.

АТИНА, 13 јуна. — Крџанима се препоруча кандидатура Нуме Дроца (Француза, бившег пресједника швајцарске републике. У.) Држи се да Дроц неће одбити.

ЦАРИГРАД, 13 јуна. — Прије подне састанак посланика, после подне осма сједница, а девета у суботу. Војнички аташе поднијели су ретификацију граница.

КАНЕА, 13 јуна. Услед преметачине по турскијем кућама у Халени због скривеног оружја неки су позатварани. Турци живо протестирају. Трупе су околелили Пирго.

ЛОНДОН, 14 јуна. — Било је изванредно сјајно примање код Престононаследника. Били су ско, о сви чланови фамилије краљевске и инострани књажеви, међу њима црногорски Књаз Данило. Данас је био доручак код лорд-мера, на ком су били енглески Престононаследник, инострани Књажеви и специјална посланства. Здравница Краљице била је примљена одушевљено.

КАНЕА, 14 јуна. — Ратни бродови аустроугарски ухватили су опет једну барку грчку са устанима, оружјем, муницијом и динамитом.

НА ЗАПИСИ

Поштованим путницима, отворио сам првог реда „Хотел Европа“ на Немањиној риви. Исту снадно сви-ма потребама, биљаром, разним пићем, удобних 8 соба са постељама чистим, кујна изврена, а цијене умјерене.

За многобројну посјету моли
Подгорица, 11. Јуна 1897.

Сава Рогошић
гостиничар.

О Г Л А С И

GRAND HOTEL NATIONAL, WIEN
(Taborstrasse.)

Обновљен, једини велики бечки хотел, у коме се не рачуна ни послуга ни осветљење, 200 соба од по 2 в. а. в. р. 1 — Култило, брзојав и (telefon) у кући. Пријатништа колдорна и даја у непо-средној близини. Изврена гостиница. Умјерене цијене. Ногоза при дужем бањалу. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes.

А. Хартхамер
управитељ.

Ф. М. Мајер
власник.

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato
non dovrebbe mancare
a nessuna mensa.

Zadar
(Dalmacija)

Задар
(Далмација)

(7-37)

Употребљене црногорске поштан-ске марке од сваке врсте купујем. Цијену за 100 или 1000 комада мо-лим да јавите отвореном дописницом.

Erlaucht Graf Salm

Baden b. Wien, Jägerhausgasse 8, N. Ö

(5-5)

300,000

300,000

ПОЗИВ НА КУПОВИЊУ

СРЕЂАКА 14-ТОГ КОЛА

СРПСКЕ ДРЖАВНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

ИЗ КОЛЕКТУРЕ

КОКАНОВИЋА И ВАСИЋА

ОВЛАШЋЕНИХ ПРОДАВАЦА У БЕОГРАДУ

КРАЉЕВСКО СРПСКА

ДРЖАВНА КЛАСНА ЛУТРИЈА

ЗА ПРИВРЕДНЕ ЦИЉЕВЕ

Већ је отпочела продају 14-тог кола Српске државне класне лутрије, која се састоји из 5 класа.

Вучење појединих класа обавља се мјесечно:

4. Јула 1897 год. вучење је I класе.

У цијелом колу играју 30.000, сређака од којих по утврђеном распореду у пет класа 15.000, морају се извући са добитцима, значи да

ПОЛОВИНА СРЕЂАКА ДОБИЈА

Главни су добитци, један од 12.000, један од 14.000, два од 15.000, два од 20.000, један од 25.000, два од 30.000, један од 35.000, један од 40.000, један од 50.000, један од 70.000 и један од 100.000, као и једна премија од

200.000 ДИНАРА

Сређак играч може у овом колу добити

300,000 динара

Осим горњих главних добитака, остали су добитци од 10.000, 8.000, 7.000, 6.000, 5.000, и т. д. и т. д.

Папа је радња и овом приликом праћена срећом тако да су у прошло 13-том колу пали сви главни згодитци на сређеке које су купљене из наше радње и то

I. главни згодитак од динара 100.000

II. " " " " 70.000

III. " " " " 50.000

као и остали згодитци од 30.000, 20.000, 15.000 и т. д.

Српска држава јамчи за исплату добитака.

Цијена сређака је за све класе подједнака, и то једна цијена сређака за I класу кошта динара 24, половина сређеке динара 12, четвртина динара 6, и осмина динара 3.

Наша радња продаје сређеке како за Србију и српске покрајине тако и у све стране држане.

Поручбину сређака шаљемо одма а по вучењу сваке класе шаљемо купцу бесплатно и званичну листу од извучених добитака.

Уплату за сређеке ваља упућивати на доље подписане овлашћене продавце, најлакше и најсигурније поштанском упутницом а гдје упутничког саобраћаја нема — у писму са означеном вредношћу. По пријему уплате сређеке се одмах шаљу.

Планови и остала обајештења на захтјев шаљемо бесплатно.

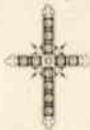
Београд, Маја 1897 године.

Кокановић & Васић

овл. прод. СРЕЂАКА СРП. ДРЖ. КЛ. ЛУТРИЈЕ.

300,000

300,000

Овијем јављамо тужну вијест нашој браћи, пријатељима и познаницима овдје и на страни да је наш ингда непрежалени брат

ШПИРО ВАСОВ МАРТИНОВИЋ

послије тешке болести у 45-тој години преминуо у Кајиро у аустријској болници 5. Јануара, а сјутрадан сахрањен. Ову тужну вијест примили смо од Царско-Руског посланства из Кајира, преко нашег Министарства Иностранних дјела. Овом приликом искрено благодаримо управи и лекарима царско-аустријско болнице и нашој браћи Црногорцима и Босњацима, који живе у Кајиро и који су покојника често похађали за вријеме његове болести, и његове смртне остатке поштарали и предали матери земљи.

На глас о његовој смрти приредили смо му парастос у његово родно мјесто Вајице, те овом приликом многа наша браћа, пријатељи и познаници присуствоваше парастосу, на што им изјављујемо нашу искрену благодарност, а особито г. г. војводи Марку, командиру Митру Воишкови; г. г. свенитеницима: попу Марку и попу Јоку; г. учитељу Илији Бољевићу и школи Вајичкој; г. г. капетанима: Нику Турову и Нику Станкови; барјактару баталеоном г. Перу Вожову; г. г. официрима: Станку Нишову, Ђуру Маркову, Раку Ивову и Крету Побору. Такође захваљамо нашијема пријатељима из вароши Цетиња и у опште свој нашој браћи и рођацима Вајицама.

Вајице, 10. Јуна 1897.

О Ж А Л О Ш К Е Н И :

Браћа: Стево и Вуко Мартиновићи;
Сестра: Иваница и остала родбина.